

PAMÁTNÍK

SOKOLA

PŘEROVSKÉHO

1871 – 1921

PAMÁTNÍK
PADESÁTÉHO VÝROČÍ
TĚLOCVIČNÉ JEDNOTY
„SOKOL“
V PŘEROVĚ

VYDÁN PÉČI REDAKČNÍHO ODBORU „SOLOLA“ V PŘEROVĚ
ZA REDAKCI ODPOVÍDÁ JUC. J. DURDÍK
VYTISKLA KNIHTISKÁRNA E. DOBROVOLNÝ V PŘEROVĚ

Tělocvičná jednota „Sokol“ v Přerově

Správní výbor :

Elmer Ladislav starosta	Klaus Emanuel hospodář	Tomašík Antonín
Ošťádalová Miroslava	Durdík Jar. Jednatel	Kubíček Stanislav
Dr.Kasal Jan	MUDr. Šír Bernard	Křístek Vincenc
Klein Štěpán náčelník	Pauček Jan	Jahodová Marie
Koblihová Vlasta náčelní	Netopil vojtěch	Dvořáková Anna
Pilc Josef pokladník	Kleinová Marie	Pleva Sylvestr
	Svozilová Anna	

Cvičitel'ský sbor mužský :

Klein Štěpán – náčelník	Leixner V. II. Místostarosta
Stoupa V. I. Místonáčelník	Polame Josef

Cvičitelé :

Boháč Ed.	Tůma Josef	Křístek Vincent	Veselý Josef
Červinka Leopold	Rozsypal Josef	Michálek Ant.	Vychodil Jan
Kadlec Otto	Ratiborský Rudolf	Pleva Karel	Čejna Josef
Skopal František			Prošek Jan

Čekatelé :

Beneš F.	Chytil Josef	Pátek Josef	Pilc V.
Dědek Lad.	Machala Al.	Patočka J.	Zlámál V

Cvičitel'ský sbor ženský :

Koblihová Vlasta náčelní	Chválková Žofie II místonáčelní		
Řezníčková Anna I. Místo náčelní	Matoušková Julie zapisovatelka		
Ludíková Marie	Růžišková Tonča	Kadlecová Růžena	Jahodová Marie
Kleinová Marie	Sedlmayerová Karla	Navrátilová Marie	Babulová Marie
Ošťádalová Mir.	Čapková Zdenka	Kalmusová Anna	Dostálová Marie
Jemelková berta	Hamerská Marie	Tomšíková Slávka	Vychodilová Polda

Družstvo pro udržování tělocvičny :

Lazar František předseda	Poledna František jednatel
Polame Josef místopředseda	Malý Rudolf pokladník

Zábavní výbor:

Přidal Fred. Předseda	Dostál Ferd., jednatel	Vychodil Jan	pokladník
Klaus Emanuel	Talpa Felix	Vobořil F.	Koblihová Vlasta
Elmer Ladislav	Freml J.	Bárta Boř.	Lacinová Anna
Zigmund J.	Klein Štěpán	Struška Frant.	Ertlová Žofie
Sýkora Karel	Durdík Jar.	Jelínek Lev	Kleinová Marie
Tomačtík Antonín	Sagan J.	Svozilová Anna	Graurová M.
Srovnal Leopold			Zaoralová M.

Stavební odbor:

Lazar František	předseda	Bartošek Antonín	Procházka František
Elmer Ladislav		Polame Josef	Klaus Emanuel
Klein Štěpán		Koblihová Vlasta	Dr.Kasal Jan
Pilc Josef		Skopal František	Pilc Alois
Poledna František	jednatel	Dr.Šír Bernard	Jahodová Marie
Andrlík Stanislav		Sedlář Rudolf	Svobodová Božena

Dramatický odbor:

Strojil Jaroslav	předseda	Vlček Vilém, režisér	Tomašík Antonín, knihovník
Kleinová Marie	místopředseda	Přidal Fred, režisér	Poledna Fr, ml., inspicient
Bačák Jan	jednatel	Talpa Felix, režisér	Elmer Ladislav, člen výboru
Jurasová Adolfína	pokladní	Hrudníková A., garderob	Klaus Em., člen výboru
Ondráček R.	ml. pokladník	Gajdušková J.f garderob .	Sýkora Karel, náhradník
		Lacinová A., garderobierka	

Osvětový odbor:

Pleva Sylvestr, předseda	Hrbas Jan, jednatel
Dr, Kasal Jan, místopředseda	Čapková Zdeňka, knihovní

Slavnostní výbor

	Přidal Fred, předseda		
Svozilová A., I. náměstkyně	Dostál Ferd., I. Jednatel	Čech L, I. pokladník	
Struška B., II, náměstek	Křístek V., II, jednatel	Vychodil J., II. pokladník	
Elmer L.	Ondráček R,	Andrlík St,	Polame J.
Klein Š.	Sýkora M,	Kovařík J	Odstrčil J.
Srovnal Leop.	Teichman M.	Dr, Šír B.	Kadlec O.
Strojil Jar.	Klaus E.	Poledna R.	Leixner V
Durdík Jar.	Lazar Fr.	Kalmus V.	Koblihová V
Poledna Fr,			Oščádalová M.

J. VLK : DVĚ ŠŤASTNÉ CHVÍLE,

e šťastnou chvílí, vidíš-li se chvěti
praporu les ve hudeb tonů hřmení.
Z tisíců hrdel píseň vzhůru letí
a z oka tryská prudké roztoužení.
Však nadšení — to jako požár vzplane,
v něm mizí na čas vše, co srdce tísní,
i slzu bolu, se skráně jež kane
zažené snadno svou veselou písni.
Však když pak píseň na rtech zmlkla zcela,
z nadšení zmizí prudké mysli chvění,
tu mnohému zas v oku slza zela
a na rty vtiskla bolest políbení,
A jásal-li dřív v stínu vlajek divě —

Dnes pláče v koutku bolem žalostivě , , .
Znáš druhou šťastnou chvíli v Tvojim žití?
Tu slzu setří, jež se v oku svítí,
a vidíš-li, jak klesá dolu svahem,
necht' nikdo rámě Tvoje nepohřeší,
je práce tato sice mnohem těžší —
leč bratře, v ten den chvět se budeš blahem!

ING. JAROMÍR SOUČEK: BRATRSKÉ VZORY.

yšlenko sokolská! Jak na tě pohlížet, zač tě pokládati? Zda paprsek z končin nadpozemských, jenž zažehnuv plamen lásky bratrské ve hrudi zakladatelů Sokolstva, stal se původem té vatry posvátné, jež odtud rozněcuje tisíce srdcí nadšených? jimž nestačí ani prostá snaha živočišná, veškeren um jenom k dosažení chleba a po něm mamonu co nejhojnějšího napínající, ani ten rozum, jenž o všem tak studeně rozvažuje, ani konečně lačnost po slávě dne, hovicí dnešnímu vkusu veřejnosti, prahnoucí po sensaci, po lesku a hluku moderních „circenses“? . . .

Práce sokolská jest to, která člověka ku štěstí přivádí. Nejde sice za ziskem, ani za slávou a přece přináší mu štěstí největší: klidné vědomí, že vykonal alespoň část toho, co na muži se vyžaduje. A to jest jediné pravé štěstí životní.

Tato zlatá slova br. Karla Vanička stělesňují se v životě v řady těch, kteří se plně zasvětili práci sokolské, kterým sokolství stalo se životním evangeliem a životním posláním.

V Přerově již před 25 lety seznal jsem pěknou četou mladých nadšených borců, kteří ještě po uplynulém čtvrtstoletí — pokud neodešli do říše nadhvězdne — nalézají se v pilné práci sokolské a kterým Sokolství jest opravdovou radostí života. Byli dobře vychováni prvními činovníky sokolskými, sami vyspívali po stránce technické i ideové a vychovali nové řady mladých nadšených Sokolů.

Celá kytice krásných sokolských vlastností byla třibena po celá desítiletí v jednotě přerovské a já z nich vytrhuji zejména dvě: opravdové bratrství a nevyčerpatelná obětavost.

Bratrství nebylo zde pouze pozlátkem, jak v mnohých jednotách ještě dosud se objevuje, zde vyvěralo bratrství z opravdového a stále živeného demokratismu. Před dvaceti a více lety, tak jako dnes jsou si členové jednoty přerovské opravdovými bratry, nejen v Sokolovně ale i mimo ni, v životě soukromém, v životě veřejném, ať již národním, politickém, vždy dovedou zachovat bratrskou snášenlivost, přímou, opravdovou, jímž uhladí a zacílí mnohdy i těžké rozpory. Bratrství projevuje se i dále vzájemnou podporou členů, v otázkách existenčních, obchodních i hospodářských a nestalo se nikdy, aby opravdový bratr byl opuštěn a zanechán svému osudu. Starší, vlivnější bratři starali se o sokolský dorost, nejen radou, ale i účinnou pomocí, a jistě je mnoho těch, kteří vzpomínati budou, že kořeny jich dalšího života vyrostly a zpevnily v Sokole přerovském.

Bratrstvím živen byl ode dávna odboj v mládeži sokolské a vzpomínám jen živých demonstrací po zrušení jazykových nařízení Badeniových Aldringenem v roce 1899, který propukával později při každém příkoří rakouských vlád a jenž nedal se přirozeně utlumiti v době válečné a propukl zjevně případem Kratochvílovým a končil pro jednotu obětí Kratochvílovou a persekucí veškerého členstva. Vše tu zpevnilo povahy, zocelilo charaktery a připravilo zdatné mužstvo pro chystaný a dlouho očekávaný převrat v osvobozené vlasti. Sokol přerovský zaznamenán bude v dějinách válečného utrpení Sokolstva jako vzor procítěného opravdového českého odboje proti zlovůli Rakouska a jistě nejlepším posvěcením krvavé historie válečné jest pojmenování župy Středomoravské jménem Kratochvílovým.

Nazval jsem druhou vzácnou vlastnost členstva přerovského nevyčerpatelnou obětavostí. Vše co bylo třeba podniknouti za obětí finančních, rychle a bezodkladně to vyřídilo se seskupením několika bratří a případně sester a v krátkém čase potřebné zařízení. Jednalo-li se o větší podniky, přispěly k nim svými počiny veškeré složky života jednoty, zvláště odbory dramatické, zábavný a j. Také ze sborů cvičitelských se značné obnosy scházivaly.

Nejvíce obětavostí bylo potřebí svého času pro postavení nové Sokolovny, na niž nebylo téměř žádného kapitálu. Po léta konány k tomuto účelu různé zábavné a divadelní podniky, konány sbírky a zejména jistě s vděčností vzpomenou přátelé Sokolstva těch starých

obětavých bratří, kteří s pokladničkami denně obcházelí stoly hostů v některých restauracích, vinárnách a kavárnách přerovských. Neopomenuli nikoho, nezalekli se poznámek ani zjevného mnohdy odporu, jim tanul vždy na mysli dobrý účel a radost z vykonaného díla.

A zrovna letos nplatinila se v rozměrech neskonale větších obětavost veškerého členstva, od mužů, žen až do nejmenšího žactva. Vše prodchnuto nadšenou myšlenkou, že oslava 50 letí musí býti korunována stavbou velkolepého stadionu. Pozoroval jsem z povzdálí, jak rostla vaše mohutná stavba, viděl jsem ty četné skupiny pracovníků a pracovníc, jak dovršují svoje včelí dílo, jako vzor svépomocné četné práce sokolské.

Toto dílo skončeno, leč čeká Vás v příštím roce dílo daleko větší, nákladnější, až přímo závratné nad Vaše síly! Leč nepochybuji, že í zde bratrská a sesterská obětavost bude tvořiti divy, že překlene veškerá úskalí a že í zde vzor přerovského Sokola stane se vzorem Sokolstvu všemu.

Bratrství a obětavost tvoří krásné souhvězdí jednoty přerovské!

JOS. POLÁME: STINNÁ I SVĚTLÁ STOPA NAŠÍ JEDNOTY.

Ěkolik pamětníků historie tělocvičné jednoty „Sokol“ v Přerově napsalo před 10 lety do Památníku „Sokola“ přerovského vzpomínky o vzniku a vývoji jednoty této za dobu 40 let. Všichni omezují se stručně na život v jednotě samé a přechází mlčením í dobu těžkého zkoušení v den otevření vlastního stánku, nezmiňujíce se ani o příčinách, proč tak bylo?

Však ani v kronikáři br. J. Strakatého, nenašel jsem zmínku o osudu M. S. O. S. a jejím zániku. Proto chci se pokusiti u příležitosti tak vzácné, vyjasniti její vznik í zánik, neboť mnoho s celým osudem M, S. O. S. spjato bylo členů z naší jednoty, té doby činovníků župních (bratři A. Hyánek, Fl. Oščádal a Ant. Beňa).

Organisace župní vznikly teprve v r, 1885 a to v Čechách počtem 6 a o 2 léta později na Moravě počtem 5. Do doby té, žily jednoty životem svým vlastním po příkladu jednoty pražské. Mezi tehdejšími 5 župami moravskými, stála již také župa naše, která soustřeďovala v okruhu svém jednoty na tratí Zábřeh, Litovel, Olomouc, Přerov, Ostrava, Opava, na jihovýchodě Postřelmov, Prostějov, Kroměříž a Vyškov, jejíž rozlehlost ukázala se býti již po 5 letech neschůdnou a přikročeno v r, 1897 k dalšímu rozdělení ve dvě, rok na to ve tři samostatné župy.

Starostou této první ještě nedílné župy byl br. Flor. Oščádal, té doby současný starosta jednoty přerovské. Starosta br. Mg, Fl. Oščádal vnesl do jednoty přerovské ve funkci své hodnosti mnohé změny, zejména však iinv vzduch, iež zaváněl výchovou jednoty pražské, jejímž byl odchovancem.

Nejen příkladem svým dával mnohdy na jevo, jakým Sokol má býti, ale také kárným slovem často vytýkal, jakým Sokol býti nemá a tím vychoval sí řadu členů, jež sympatie své dávali mu na jevo. Takto posílen a znám neúnavnou činností svou v jednotě, povolán byl právem na místo starosty tehdejší župy Středomoravské.

Ještě třeba předeslati, že za jeho starostování v jednotě přerovské, v níž působil v letech 1891—1897 stalo se mnoho přerodu v Sokolstvu, V r. 1892 ustavila se Moravsko-Slezská Obec Sokolská na návrh a přičiněním br. Ant, Hyánka, t. č. náčelníka jednoty přerovské, který po jejím utváření se je zvolen za náčelníka jejího se sídlem v Brně a tím opouští jak jednotu tak í župu, jejímž byl náčelníkem a odchází do Brna, kde působil ne celá dvě léta a odchází jako učitel tělocviku do Záhřeba (v Chorvatsku). Po 4 letech v r. 1896 povoleno utvořiti Svaz Českého Sokolstva pro Čechy, Moravu-Slezsko a Dol, Rakousy. V této době současně řešila se otázka rozdělení stávajících žup v župy menší o větším počtu. Také župa Středomoravská dělí se ve tři samostatné celky a to v župu Moravsko-Slezskou, Severomoravskou a Středomoravskou se sídlem v Přerově a počtem 8 jednot, — Leč to by nás snad zajímali

nemuselo,

My ale víme, že župy moravské tvořily M, S, O. S., které br, Oščádal nebyl příliš nakloněn pro její nečinnost a separatistické smýšlení, a tu při změně stanov a rozdělení žup rád by překlenul se přes tyto nesnáze, uměle vyvolávané a živené mezi Čechy a Moravany, přímým přihlášením se do Svazu Československého Sokolstva, té doby ustaveného a proto na valné hromadě dne 10, ledna 1897 konané v Olomouci prohlásil: „Župa ustanovila se na nových stanovách, jež podávají volnost, aby sama rozhodla, má-li se státi členem této obce, Založení M, S, O, S, uznáváno za separatistické a nedůstojné českého Sokolstva na Moravě, jež zemských hranic mezi Čechy, Moravou a Slezskem neuznává.

Navrženo dále, aby župa do M, S, O. S. nevstupovala, nýbrž aby sama stala se členem Svazu Československého Sokolstva, nebo aspoň C, O, S, Br, JUC, Opletal připomínal, že členem „Svazu českosl. Sokolstva“ může býti dle stanov Svazu pouze sokolské sdružení zemské, a poněvadž župa Středomoravská je pouze útvarem krajským, nebyla by tudíž za nynějších poměrů sama o sobě do Svazu přijata. Navrhoval tedy, aby bratrský výbor Svazu byl vyzván ke změně stanov v tom smyslu, aby na příště jednotlivé župy samy o sobě ke Svazu mnohdy přistoupily“. Na konec, poněvadž není dostatečná známost o zřízení a stanovách Svazu, usneseno, aby o celé záležitosti rozhodl župní výbor, až ho dojdou i lepší zprávy o organizaci celého Svazu (zapsal AL Knechtl, t, č, jednatel). V těchto snahách čile podporován byl br, starosta, tehdejší jednatel JLC. Opletalem. Záležitostí tou zabýval se ještě výbor neústupně dne 7, února t. r. ve kterém br, nač, R, Wolf přimlouval se za opětný vstup do M. S. O. S., naproti tomu zaujímá zamítavé stanovisko br. Opletal, který vyslovuje se proti vstoupení a to z důvodů státoprávních, kde považovati máme Čechy, Moravu a Slezsko za jedno těleso. Br. Oščádal přednesl celou historii vzniku a zařízení M, S, O, S., odsuzoval její nespravedlivé jednání a podal návrh: „Aby se šlo do valné hromady M. S. O. S, a tam se žádalo zrušení této tak, že by zůstaly jen župy, které by vstoupily do Č, O, S, (Návrh většinou přijat), — Znova a znova přetřásáno odložení vstupu do M. S. O, S, ve schůzích 28, února a 20, března t. r. a žádáno přípisy na Č, O, S, o rozhodnutí jak se zachovati. Opatrnická Č, O, S, nemohla zejména v té době, než řídit se stanovami a místo příznivé odpovědi (ačkoliv byl nám znám osobní názor i smýšlení jednotlivých členů předsednictva Č. O, S,) nařizuje dopisem župě Středomoravské (pod vnějším tlakem tehdejších činovníků M, S, O, S,) nový vstup do M. S, O. S., leč dopis ten nezastal již br. Oščádala ani br. Opletala v čele župy, kterýmžto doba funkce vypršela dnem 20, června 1897 a více voleb nepřijali, V čelo župy postaven byl br, Jungman z Olomouce, který ve schůzi dne 18, srpna sdělil znění přípisu Č. O, S, zaslaného a po debatě na návrh br, Kubeše za cvičitelský sbor Sokola prostějovského, dále br, R, Wolfa a br, Vacy odhlasováno podrobiti se a přistoupiti do M, S, O, S.

Odezva činů těchto zůstala jako kletba na jednotě přerovské, která jsouce věrná zásadám svého starosty, zůstala nesdružená přes to, že župa rozhodla jinak, — A proto, to celé předesláno, — V té době, kdy odehrával se celý shora uvedený přerod, dostavěla jednota naše vlastní tělocvičnu na „Marku“, jejíž otevření a slavnostní odevzdání svému účelu, padlo na 8, srpen t, r, A tu myslím netřeba vysvětlovati, proč v den pro jednotu tak významný, nebyl nikdo ani z okolních jednot účastněn, ačkoliv pozvány byly jednoty z celé Moravy (až na jedinou jednotu Bystřicí p, H., která se dostavila již v ranních hodinách v čele se svým starostou br, Radouškem, takto rodákem přerovským, jak ale zmerčil oč běží, zmizel i se členstvem a nebylo ho více),

Později jsme se dověděli, že byl vydán M, S, O. S. zákaz jednotám podniku našeho se účastnití, A tím bylo vysvětleno vše.

Tak otevírali jsme první stánek svůj! Duch však i nadále vanul jednotou svěží, ničím nezkalený, který nedal klesnouti na mysli porobeným a za nedlouhou dobu dostává se nám zadostučinění tím, že rokem 1904 zpřetrhány jsou hranice M. S. O. S. schválením nových

stanov Č, O, S. a vše padá do starožitnosti.

První vstup do Č. O, S. opětně hrdě hlásí župa Středomoravská a Severomoravská, jejichž příkladu asi po půlroce následují i ostatní župy moravské (ač některé nerády loučily se se starým zařízením, jako na př, župa Valašská).

Tím skončen jednou pro vždy sice ne dlouhý, ale hodně trpký život a poměr jednoty naší k M, S, O, S, Na cí popud M. S. O, S, založena. byla, je známo — za jakým účelem a cílem, ponechávám nezodpověděno.

M, OŠČÁDALOVÁ: SOKOLÍCH.

Rok 1907 jest nám, přerovským ženám Sokolským památným nejen proto, že toho roku byl V. slet sokolský v Praze, ale proto, že založen byl u nás ženský odbor „Sokola“. Byl sice již více let před tím zde v činnosti „Tělocvičný spolek paní a dívek“, který po stránce tělocvičné vedli laskaví bratři cvičitelé ze „Sokola“ a spolek ten patřil do zdejší sokolské župy.

Tak tomu bylo ještě roku 1903, Nedlouho však již zůstal spolek tento součástíkou župy sokolské. Stalo se, že bylo spolku dokázáno jakési nesokolské jednání a následkem toho vypuštěn byl ze svazku župy. Musím se přiznati, že ještě déle zůstalo nás několik členkami tohoto spolku, neboť jsme rády cvičily a jinde nebylo k tomu příležitosti. Proto uvítaly jsme s radostí zprávu, že v Sokole jedná se o založení ženského odboru a v lednu, roku 1907 uvedena tato myšlenka ve skutek, Byla svolaná první valná hromada žen hlásících se do „Sokola“ a ženský odbor získal hned dosti členek. Ustaven výbor a první náčelní zvolena sestra Polamová, I započato hned s cvičením. Přirozené, že zase z počátku byli našimi vedoucími ochotní bratři cvičitelé, kteří obětavě ujali se práce, aby z nás vchovali samostatné pracovnice. Cvičily jsme pilně a zvláště horlivě se připravoval náš mladý odbor na slet do Prahy, Nacvičovány sestavy s kužely, které nám sem přijel hned po založení odboru ukázati bratr Franta Erben. Tehdy cvičily jsme po tři odpoledne za sebou, vždy od 2—6 hodin a byl to pro nás, většinou novačky ve cvičení dosti perný oříšek držeti celý půlden kužely v ruce; ale vydržely jsme. Na slet se pak vypravila pěkná řádka sester,

Po slete pak zase dále pilné cvičeno. Ku konci roku následujícího, po kursu cvičitelském, který byl pro ženy bratry uspořádán, přikročeno ku ustavení sboru cvičitelek, abychom si cvičení zvykly samostatně vésti, A tak nám práce přibývalo. Vedly jsme samy cvičení, ovšem za stálé rady a pomoci bratrů. Pak začaly jsme cvičiti i žáčky, později dorostenky. Cvičitelský sbor rozšiřován a práce měly všechny dost, Súčast-ňovaly jsme se činné všech podniků jednoty í župy, Mnohá pěkná čísla našich sester i dorostenek obohatila program jednotou pořádaných akademií.

Ale pak přišla válka, jež přirozeně přerušila naši činnost. Však ne na dlouho. Po přestávce, kterou způsobilo zabrání Sokolovny pro vojenské účely, cvičily jsme na různých místech, na hřišti Sportovního klubu, v místností národně-sociálního domu a naposledy v tělocvičné obecné školy chlapecké. Po skončení - v únoru 1919 bylo nám možno zase zahájit cvičení v naší vyprázdněné a znovu zřízené Sokolovně, Jaká to byla radost pro nás všechny!

Krátce na to však seznáno, že tento náš stánek nedostačuje již nikterak potřebám jednoty a po delších úvahách rozhodnuto starati se o zbudování nové Sokolovny. Neminulo ani půl roku a zakoupeno místo stavební pro tělocvičnu i letní cvičiště. Ted již dokončujeme stadion při budoucí nové Sokolovně,

Tím jsem pověděla přibližně vše o naší činnosti tělocvičné, musím se také ještě zmíniti o činnosti správní. Správu odboru vedly jsme si od počátku samostatně, ovšem rády přijímající

radu zkušenějších bratrů, Výborové schůze svolávány pravidelně jednou za měsíc, tehdy pak častěji, měly-li jsme nějaký podnik před sebou. Zábavné večírky s programem, divadlem, čísla zpěvními i tanečními, s tombolou atd., jistě nevymizely z paměti našich přátel. Při pořádání šibřinek nezůstaly jsme taktéž za bratry a* rády jsme věnovaly svoji práci, ať již při výzdobě sálu, nebo při nějaké té scéně šibřinkové. Při župních sletech, konaných v Přerově, neb dětských radovánkách, naše boudy se zákusky, kávou, vínem, párky neb tombolou, vždy se těšily pozornosti obecenstva a tím, že se vždy vše spotřebovalo, odměněna naše práce a snaha. Vzpomínám ráda na přípravu k župnímu sletu, konaném v Přerově v prvním roce trvání našeho odboru, kdy jsme společně s celým správním výborem pekly v kuchyni obětavé, tehdejší sestry předsedkyně, cukrovinky do bufetu, Přednášek samostatných náš odbor nepořádal, účastňovaly jsme se však oněch, pořádaných jednotou.

Za války ovšem činnost naše téměř utuchla, ale zcela nezanikla. Brzo pak po válce začaly jsme se domáhati toho, abychom přestaly býti odborem „Sokola“, nýbrž abychom se staly přímými členy jednoty, což se uskutečnilo v lednu 1920, Teď vedeme správu jednoty společně s bratry a společně s nimi toužíme, abychom co nejdříve dosáhli kýžené nové Sokolovny, která by dostačovala vzrůstajícím potřebám členstva. Společně s nimi pracujeme na novém stadionu a doufáme ve zdar našeho nastávajícího krajského sletu.

KADLEC OTTO: VZPOMÍNKY,

oku 1911 oslavila sokolská jednota přerovská 40 let svého trvání a tehdy v památníku ukončena historie jednoty veršem básníka Machara:

„Co v srdci jsem choval jako zář svých zřitelnic, to mi bude jednou soudcem, nikdo víc!“

Ano, ideu sokolskou chovali jsme v časech zlých jako drahocenný poklad v srdcích svých, A když kolem nás plál oheň nenávisti a zloby, opět a opět sahalí jsme k těm krásným, zlatým větám Tyršova učení a ono udržovalo v nás víru, nadějí a lásku, víru a nadějí v budoucnost národa a lásku k němu — psanci — i trpícímu lidstvu, které šlo požárem války a krví trpitelů k svému osvobození.

My chovali v srdci svém a pěstili věc dobrou, my šli jsme správnou cestou, jak o tom svědčí přítomnost, která může vynést soud spravedlivý, soud, který zní prorocky ve slovech Tyršových: „Věc naše jest pro všechny věky!“

Co všechno jsme prožili za těch posledních 10 let! Velkolepý VI. slet všesokolský byl náběhem k velikému rozpětí organizace sokolské a vzbudil nadějí, že brzy celé Slovanstvo podá si bratrsky ruce k veliké a zodpovědné práci pro osvobození utlačovaných malých národů slovanských.

Ve válce balkánské podali si slovanští národové pravice a šli do boje proti svému odvěkému nepříteli, majíce na válečných praporech napsána slova: „Volnost - - svoboda“. Šli všichni za jednoho a jeden za všechny a — zvítězili. Než netěšili se dlouho z vítězství. Pověstná slovanská nesvornost zvítězila nad zodpovědností před dějinami a Slované-bratři šli se zbraněmi proti sobě. Tak tomu bylo na Balkáně . . .

Tehdy, když slovanské zbraně vítězily, radovali se z toho všichni poctiví Čechové a také přerovská jednota jak hmotnou podporou, tak i manifestací po pádu Skadaru šla jim morálně ku pomoci. Vzpomeňme jen velkého průvodu, který s hudbou procházel ulicemi Přerova a ozářených oken zesnulého bratra dra Ošádala! To bylo nadšení, které šlo ze srdce, rozradostněného nad vítězstvím slovanských národů. A výsledek? Pronásledování rakouských úřadů a vyšetřování . . .

Brzy na to šli Slované proti sobě. Tenkráté byli jsme smutní. Pak přišlo to Brno, kdy z

úředních budov zavlál prapor černý. Zabíjí následníka trůnu . . .

To byl začátek světového požáru a pronásledování národa a také jednoty přerovské, Dlouho zuřila lítice válečná a vyžádala si za oběť ohromnou řadu našich nejlepších lidí. Krutá persekuce rakouských ka-tanů dolehla na národ český. Nebyla ušetřena ani přerovská jednota. Nebudeme opakovati známých událostí, nebudeme líčiti utrpení bratří v rakouských kriminálech, ani hrdinné smrti našeho Slávka Kratochvíla. To vše trvale zapsalo se krvavým písmem do našich srdcí a vzpomínáme těch dob s odporem . . .

Než spravedlivá věc zvítězila! 28. říjen 1918 rozbil otrocká pouta a osvobodil národ, který tak dlouho trpěl. Revoluční síla idee sokolské slavila také triumfy v Přerove. Nebylo vojska, bylo však Sokolstvo, které i v městě našem vykonalo svou revoluční povinnost do všech důsledků a místo uznání ještě jedovatá slina potřísnila čistý sokolský štít. Vy, bratři, kteří jste zažili ty slavné převratové chvíle, slibte si, u příležitosti našeho jubilea, že to nadšení nevymře v srdcích Vašich, nýbrž ještě více se zanítí radostí ze svobody naší drahé vlasti, které přineseme poslední síly, své!

Šlí jsme do Bratislavy hájiti Slovensko, stáli jsme ku pomoci při bolševickém vpádu na Slovensko, byli jsme na stráží, když nezodpovědní živlové chtěli otrásti naší těžce vydobytou svobodou a budeme na stráží proti každé státoborné snaze, neboť ve svobodné republice vidíme svůj národní ideál.

Sokolská idea chce práci a není módou. Ti, kteří tak chápou sokolskou věc, budou pravými vyznavači Tyršovy idee, — Naprej!

JUC. J. DURDÍK: SOKOLSTVÍ — DEMOKRACIE.

Ávno již minuly doby, kdy „Sokol“ a jeho práce byla jen spolkařením, V pravém slova smyslu sokolská myšlenka neznala vůbec nikdy této formy. Stála vždy výše svým posláním a cílem. Jen formálně prodělala tento vývoj než zapustila kořeny, než se pochopila.

Nebylo snadno prorazití s hesly svornosti, volnosti a bratrství v letech sedmdesátých. Vládla tehda sv. Byrokracie! Ta byrokracie, která měla celou řadu řádně vyškolené hierarchie církevní i světské. Byla to doba nových pánů Franců, nesoucích názvy dvorních a císařských radů. Byla to doba, kdy tento byrokratický jed prosákl hluboce veškeré vrstvy občanské, které uvnitř se velmi rády také lišily obdobně s byrokracií úřednickou, dle svého zaměstnání a bohatství. Byla to doba skutečných pánů a skutečných otroků,

Ačkoliv již Sokrates říkal „poznej sebe sama“ — nepřijala tato byrokracie poučku mudrcovu, nýbrž její přání neslo se opačným směrem: „neznej sebe sama!“ Ba, nesmíš poznati sebe!! Proč?! Poněvadž bys ty, jedenkaždý přišel k poznání, že každý je jenom člověkem. Obyčejným, smrtelným tvorem! Rozplynul by se velmi rychle obraz nesmrtelnosti u těch, kteří museli býti nesmrtelnými, aby mohli vůbec býti!

Byrokracie odváděla člověka od sebe sama a vystavovala lesklý povrch svůj, který měl omámiti nemyslíci, který měl vsugerovati myšlenku, že bez tohoto pozlátka není nic, ono, že je pánem života a smrti, pánem národů . . .

Najednou: Tyrš a Fügner — rovnost, volnost, bratrství! Co je to? Volterianství? Revoluce? Ano — revoluce srdcí, počátek ocenění člověka, počátek sociálního citění, počátek konce lidského otroctví, počátek občanského vyrovnám — demokracie! Čemu učí tito sokolští apoštolové? Tomu, čemu Sokrates: „člověče, poznej sama sebe!“ Po-znáš-li sebe, poznáš svůj původ, zamiluješ si svůj rod, svatým ti bude jazyk, svatým ti budou práva nabytá, budeš jich stříci, jich brániti, odvrhneš tu marnivě pozlacenou byrokracii jako děvku, vábíci tě do cizího brlohu, staneš se svým vlastním člověkem! A co víc ?! Poznáš svoje bratry! Uvidíš, že nejsi osamocen, přidáš ruku k ruce a tak vznikne mocný šik, jednotný národ, živěný hlubokým

přesvědčením, že jsme synové jednoho národa, že tomuto národu máme všichni stejné povinnosti, ať bohatí či chudí, že je nutno, aby se také na jedné frontě všichni společně sešli, odhodili vnější rozdíly a řekli; „Tady jsme u oltáře vlasti, tady obětuje společnou oběť, oběť národní, tady není pánů ani otroků, jsme si rovni, jsme upřímnými bratřími české a národní myšlenky.

Jsme u podstaty lidství, u demokracie a u kořene sokolské myšlenky,

KOTOUČEK: POČÁTKY SOKOLOVÁNÍ V PŘEROVĚ.

děčím sokolské jednotě přerovské za první počátky mé sokolské působnosti, která dala pevný směr mému životu a proto rád uvedu některé vzpomínky z těchto dob. — První zájem o Sokolství vzbudil ve mně bratr František Mohapl, řezník, který vzal mne asi v roce 1877 jako 16letého hochy na výlet sokolských jednot na hrad Buchlov, Byly tehdy v Přerově poměry dosti vážné pro československou věc, neboť proti upřímnému češství pracovala tehdy silně mocná strana „Moravců“, prohlašující se ne českou, ani německou, nýbrž „moravskou“, v čemž dostávalo se jí ovšem vydatné podpory všech místních Němců a germanisátorů, zaměstnaných hlavně při dráze.

Poněvadž také otec můj byl jedním z předáku této strany, byl jsem úmyslně vtahován do okruhu sokolského, abych se jednou také nestal stoupencem nezdravých názorů „Moravců“. A nepatrná jinak událost, jakou byl zmíněný výlet, stala se u mne skutečně rozhodující vzpruhou pro zájem o Sokolstvo.

Asi v roce 1877 byla jednota přerovská rozpuštěna úřady pro různé delikty, které tehdejší germanisátorské c. k. úřady uměly hodně zvětšovat. Jednou z hlavních příčin bylo však uvítání olomouckého arcibiskupa (německého šlechtice), jehož se Sokolové účastnili v kroji a s rapíry, jakož i večerního pochodňového průvodu. Přes to, že všichni účastnivší se, odpykali to pokutou, nebyla nenávist c. k. úřadů vůči jednotě dostatečně ukojena a proto jednotu rozpustili.

Asi po roce povoleno však zříditi jednotu znovu a tak má touha státi se Sokolem docházela cíle. až byl jsem v únoru 1879 přijat za činného člena.

Cvičilo se tehdy v tělocvičné gymnasia dosti čteně a horlivě, neboť téměř všichni dřívější činní členové jednoty přistoupili znovu a k nim několik nás mladších se přidružilo. Dokud dlel mezi námi výborný tehdejší náčelník bratr Neumann, řezník, později snad čelný funkcionář jednoty prostějovské, šlo všechno hladce ku předu, neboť jeho znalost sokolské věci, spojená s přísnou kázní, dovedla sjednotiti členy k radostné společné práci.

Po odchodu bratra Neumanna ochabovala návštěva cvičení hlavně pro nedostatek cvičitelů. Odměňovaný cvičitel, který nás vedl, dovedl cviky sice vysvětlovati, ale sám cvičiti neznal. A dospělo to tak daleko, že v roce 1880 cvičili jsme po několik měsíců 2—3 borci a mnoho večerů cvičil jsem vůbec sám. Ale neochabovali jsme. Rozžehnuvše všechny lampy, skákali, dupali a rámusili jsme úmyslně po celé večery tak, že kolemjdoucí se namnoze domnívali, že tělocvična jest borci hojně navštěvena A lest tato pomáhala. Přicházeli často noví mladíci ze zvědavostí e jim cvičení zalíbilo, přihlašovali se za členy.

Činnost tělocvičná zotavila se v brzku tak dalece, že již v r. 1881 ospořádala jednota za pomoci „Sokola“ prostějovského veřejné cvičení v Michalově, kterým se přízeň občanstva k ní valně zvětšila. Proto také I. sletu všesokolského v Praze r. 1882 mohli jsme se účastniti a sice tem 10 členu, z nichž 4 cvičili. Dojem, který v nás účastněných tento slet vyvolal, byl nesmazatelný a vrátivše se domů, stali jsme se jnásob horlivými stoupenci myšlenky sokolské.

Ještě téhož roku uspořádali jsme v Michalově veřejné cvičení, při němž jako novinka bylo

samostatné vystoupení nás „4 pražských“ borců ve cvičebním úboru, sestávajícím z režných kalhot a dosud užívané trikotové košilky, ostatní cvičili v kroji výletním. Úbor cvičební se však obecnstvu namnoze nezamlouval a zavedení jeho ve venkovských jednotách se dosti pomalu ujímalo.

Dále vyvíjela se činnost jednoty klidně, až hladinu jejího života rozčeřila otázka pořízení praporu, — Připomínám tu, že jednotu po svém znovuzřízení nesměla se jmenovati „Sokol“, nýbrž pouze „Tělocvičná jednotu“ a mimo dlouhých kalhot, též odznakem, představujícím ptáka sokola s rozpjatými křídly, na pasu i čapce, museli jsme se lišit od jednot sokolských.

Není proto divu, když nechtěly nám c. k. úřady povolití užívání praporu, užívaného dle vzoru jednot sokolských.

Přes to, že jsme po několikráte i po různých změnách na praporu provedených žádali, nedostalo se nám želaného povolení. Teprve když roku 1882 zavítal na inspekci do Přerova, krátkou dobu na Moravě vládnoucí „český“ místodržitel hrabě Schönborn, podařilo se mně smělym vystoupením při prohlídce jednoty a napotom u audience vymoci ústního závazného slibu, že nám prapor povolen bude.

Povolení došlo ale s podmínkou, která užívání praporu zase téměř rok protáhla a teprve intervencí br. Dr. Tučka v Brně, povolení dosaženo úplně.

Jaký význam příkládán byl tomuto povolení a jaké nadšení vzbudilo ono u členstva, o tom svědčí výroční zpráva za r. 1883, z níž vyjímám:

„Jest zajisté zřejmo, že prapor tak pracně získaný všem členům drahým jest, tím více, jelikož jednotě třemi vlasteneckými paními darován a nyní členky zdejšího ženského vzdělávacího spolku „Vlasta“ s nemalou pílí a obětavostí skvostně vyšíť byv, o oblíbenosti jednoty a přízni probudilého občanstva svědčí.“ Výsledek toho bylo slavnostní odhalení praporu ve dnech 7, a 8, července r. 1884. Slavnost ta byla na tehdejší poměry velkolepou a její podrobný popis vydán byl tiskem ve výroční zprávě jednoty. Uvádím z téže, že účastnily se jí téměř všechny sokolské jednoty z Moravy a národní spolky ze širokého okolí, takže průvod čítal na 1000 osob, počet to i v Přerově do té doby nikdy nevidaný a obecnstva bylo na slavnosti několik tisíc, jimž Michalov byl přeplněn.

V témže roce účastnili jsme se slavností 20 letého trvání „Sokola“ valašsko-mezříčského a velkolepého zájezdu Sokolstva do Krakova ve dnech 18.—20, srpna. Zájezd, jenž teprve v polském lidu vyvoval náležitý zájem o Sokolstvo (byla do té doby jediná polská jednotu sokolská ve Lvově) byl ojedinělým do té doby v dějinách Sokolstva, Nadšení, s jakým Sokolstvo bylo přijato všemi vrstvami polské společnosti z Krakova i z dále a přízeň, jakou zahrnováno, ohnivě řeči, plné porozumění slovanské vzájemnosti a sliby věrností neutuchaly, pokud poslední účastník z Krakova neodjel, A když sledují nynější chování se Poláků k nám, zdá se mně, že událostí ty byly jenom snem . . .

V dalších letech významnou byla četná účast jednoty při pohřbu nezapomenutelného vůdce Sokolstva Miroslava Tyrše v Praze, v listopadu r. 1885, V témž roce pořádán byl jednotou přerovskou zájezd na Buchlov a do zněmčilého tehdy ještě Uh. Hradiště, jehož účastniti se měly všechny jednoty okolní, leč pro řevnivost některých, pořádány výlety odděleně, Vzdor tomu byl zájezd náš nejzdařilejší a přispěl nemalou měrou k posílení české strany uhersko-hradištské.

Počátkem roku 1886 odešel jsem z Přerova za svým povoláním a dostalo se mně při odchodu tolik vřelých a upřímných projevů bratří, že nikdy nemohl jsem zapomenouti těch krásných chvil v práci sokolské v jednotě přerovské ztravených.

Odcházet jsem sice se slzami v očích, ale přece s radostným vědomím, že jednotu dospěla stupně takového, že existence její byla zabezpečena. jak uvědomělostí svého členstva, tak přichylností širokých vrstev občanstva k ní.

Pět družstev cvičících, dobry osmičlenný cvičitelský sbor — vedený osvědčenými borci, bratry Karasem, nápotomním náčelníkem a Juliem Koppem, později náčelníkem v Uh.

Hradišti - a kol 40 hochů dorostu, bylo mně zárukou vytrvalé činnosti tělocvičné, stejně jako účast inteligence na ostatních složkách práce sokolské.

V Rožnově, v srpnu 1921,

Velký, krásný, vznešený je ideální úkol Sokolstva v životě národním, Chovejmež jej v srdci nadšeném, tužme se a jednejmež každým dnem, jak on nám velí, a hlasmež se k němu uvědoměle, směle a hrdě před světem veškerým. Na zdar!

Dr. Mír. Tyrš,

STĚPÁN KLEIN: O NAŠÍ ČINNOSTI TECHNICKÉ.

(Zpráva přednesená při slavnostní valné hromadě).

Jménem obou cvičitelských sborů jednoty naší zdravím vás bratři, sestry a doroste co nejsrdčněji a nejupřímněji. Za lásku a věrnou oddanost vaši ke drahé nám jednotě, drazí bratří, přijměte náš sokolský dík zároveň s přáním, aby dopřáno vám bylo ještě dlouhá léta ve stálé svěžestí a síle těšiti se rozmachu jednoty naší. Vaším dlouholetým členstvím ve svazku jednoty, podali jste skvělý příklad lásky a příchylnosti nejen k jednotě, ale i k Sokolstvu vůbec.

Ujišťuji vás bratři a sestry, že si vás uznávající plně vaši sokolskou práci let dřívějších — vážíme nesmírně a nezazlívejte nám proto, když dávající průchod upřímnosti, používáme dnešní tak vzácné příležitosti a činíme pokus, odstraniti konečně něco, co jsme mnohdy, zejména však v nedávných těžkých dobách, tak trapně a bolestně nesli, totiž malý zájem většiny z vás nejen na životě naší milé jednoty, nýbrž na celé nám drahé věci sokolské vůbec.

Nežádáme od vás, drazí bratří, žádnou práci, tu již máte za sebou, jde nám v prvé řadě pouze o to, abyste se účastnili dle možnosti řádného cvičení, veřejných vystoupení jednoty, členských schůzí, valných hromad a jiných důležitých podniků jednoty, Jsou to v zájmu věci přání skromná a jsem přesvědčen, že těmto vašim povinnostem pro příště plně dostojíte.

Při vstupu nynějších nejstarších cvičitelů do cvičitelského sboru v roce 1892, čítal tento 9 bratří, z těchto vytrval do dnešního dne pouze jeden bratr. Tehdejší 9 členný sbor opustili během krátké doby nejlepší jeho pracovníci a zůstali ve sboru bratři mladší, technicky tehdy ještě málo vyspělí a odkázáni sami na sebe. Byli to bratři: Karas Fr., Beňa Ant., Polame Jos., Šmíd, Horáček, Hrabal, Byli již tehdy přesvědčeni, že hlavní podmínkou zdárného působení jednoty je cvičitelský sbor a proto bylo v prvé řadě jejich jedinou snahou vzdělati se na dobré cvičitele, k čemuž použito všech možných prostředků. Jeden z hlavních bylo vyslání br. Jos. Polameho do pražského kursu Č, O, S, v roce 1899. Kursy župní tehdy pořádané nebyly, ale přece podařilo se vzdor různým překážkám — dík vzorné vytrvalosti většiny bratří — zejména br. Ant, Beně, který pilným studiem Tyršovy soustavy zdokonalil se tak, že počal pořádat samostatně cvičitelské kursy. Br. Beňa sám ze svého popudu veden snahou po zdokonalení, vychoval tak první dobré cvičitele, kteří takto vyzbrojeni, pracovali k rozmachu milé naší jednoty.

Jsme pamětliví svaté povinnosti, od vás drazí bratři, ve vzorném pořádku převzaté dědictví co nejsvědomitěji spravovati a chceme vám dnes podati důkazy, že jsme povinnosti této, seč naše síly stačily, plně dostáli. Z tehdejšího 9 členného sboru cvičitelského vyvinul se během let pod vedením náčelníka br. Jos, Polárního sbor, čítající 18 členů a vytrval tak až do roku 1914, V roce 1892 cvičili: členstvo a dorost po jednom oddělení a to počtem čtyřiceti, dorost pak 30 v jedné hodině. Do vypuknutí války vzrostlo členstvo na 86 cvičenců a vykazovalo průměrnou návštěvu v jedné hodině 49, dorost pak průměrnou návštěvu 58 v jedné hodině,

V roce 1909 podařilo se cvičitelskému sboru uskutečniti cvičení žáků a vykazovala návštěva před válkou u žáků průměr 76, u žákyň 74 za hodinu. Ženy vykazovaly návštěvu 38, dorost dívcí 23 za hodinu.

Po válce vzrostl počet všech cvičících, že nutno bylo rozšířiti cvičební hodiny tak, že členstvo cvičí ve dvou odděleních, rovněž dorost mužský i ženský, žáci i žačky. Koncem roku 1920 jeví se nám průměrná návštěva v jedné hodině 89 cvičenců mužů, 66 žen, 137 dorostu, 140 dorostenek, 174 žáků, 169 žaček. Sbor cvičitelský čítal koncem roku 1920 mužů 31, žen 22. Po sečtení těchto průměrných návštěv obdržíme úhrnnou číslici 688. To znamená, že bylo oběma cvičitelským sborům pečovati o 688 cvičících.

U tohoto čísla poněkud odbočím a chci upozorniti na břemeno, které nás v poslední době při stálém vzrůstu cvičenců tíží, Pro jednotu tělocvična, jež vykazuje takovou návštěvu, jest nejdůležitější životní otázkou, tělocvična, vyhovující hlavně potřebám cvičení, ale také taková, aby byla krovem, pod nímž by mohl naléztí nerušené přijetí veškeren pospolitý život bratrstva jejího. Péčí stavebního odboru začato již na novém pozemku našem se stavbou stadionu, tak důležitého činitele ve výchově tělesné a snad jakmile poměry dovolí, odhodláme se i ku stavbě tělocvičny nové, prostranné, která bude vyhovovat potřebám doby.

Pro uskutečnění tohoto našeho ideálu voláme: „Pomozte bratři! Pomozte prací, svými styky, vlivem a značnějšími příspěvky vybudovati stadion a prostrannou tělocvičnu, která by byla kulturním pomníkem nejen našeho města, ale i celého kraje.“

Vracím se opět k nastínění další činnosti technické. Vzdor poměrně velké činnosti ve vlastní jednotě, byly sobě sbory vždy také vědomy povinnosti vůči župě, které vždy do podrobností byly konány.

Po vypuknutí války nastala ve sboru mužů přímo krise; odešli nám za povinností vojenskou naši nejlepší bratři, tři pro velezradu zatčeni, z nichž br. Kratochvíl zastfelen - tak, že počátkem roku 1915 zůstali pouze 2 bratři z 31, Pochopili důležitost a vážnost doby, která zejména Sokolstvu nastala a nezalekli se. Tělocvična zabrána pro vojenské účely a tak cvičení na čas znemožněno. Měl to bytí snad trest za málo patriotickou výchovu u nás. Jakmile však běsnění úradů, které hlavně v řadách sokolských hledalo zrádce, pomínulo, staral se br. Polame o místnost cvičební a v roce 1917 propůjčena tělocvična obecné školy, V níž ihned se cvičením započato. Hlavní péče věnována byla výchově dorostu. Záslouhou br. Polameho vzkříšen dorost, o členstvo staral se Br. Prošek, o ženy sestra Svobodová, A tak pomalu zahájeno pravidelné cvičení, které početně doplňováno jednak staršími dorostenci, jednak bratry, vrátivšími se z války.

Toť nejstručnější nástin činností technické za uplynulé 30letí. Jsme nevslovně šťastni, že právě nám dopřáno bylo v nejtěžší sokolské práci pojednou octnouti se na počátku nové doby. Svobodni ve vlastním státě! A svobodu nám již nikdo na světě neurve, tu jistě vždy sobě uhájiti dovedeme.

Národ náš stojí v hotovosti, očekáváje odhodlaně věcí příštích. Stůjme pevně s ním, ba před ním, nelekejme se chvilkových neúspěchů. Srovnejme řady své, neochabujme v práci a budme připraveni! Na zdar!

MR. F. OŠČÁDAL: Z MÝCH VZPOMÍNEK. 1870—1871,

založení „Sokola“ v Přerově zasloužila se starší jednota kroměřížská. Dojela výletem do Přerova, kde již houfec mládců čekal jen výzvy ku vstupu do tělocvičné jednoty. Prvé vystoupení - v průvodu o Božím těle - dostatečně ilustruje vedení „Sokola“. Lépe již vyjímá se „Sokol“ na slavnostech Komenského v Přerově a Sušilově v Bystřici p, H., dále pak svou účastí na „táborech“, tehdejších projevech politických.

1872—1873

K mladé jednotě přistupují členové z okolí a dochází se pilně ku cvičením až ze vzdálené Staré Vsí, Za takovou činnost a účast venkova stihla jednotu persekuce po zdařilém výletě do

Michalova, jehož se účastnily 3 čety v kroji a téměř všechny obce z okolí.

Výbor volán k soudu a navzdor tomu, že prokázáno, že výlet byl správně polit, úřadu oznámen, ukládá soudce pokutu jednotě a jednatelem nadto zvlášť — z rozkazu prý hejtmanství kroměřížského! Při této příležitosti zjevuje se opět vedení nesokolské, chabé: starosta — kupec — ze strachu se k soudu nedostaví, pokuta bezdůvodná se přijímá.

1876

Není pak divu, že v krátce „Sokol“ tu přichází ku zkáze a zániku, když vyveden na počtu kardinála Fürstenberga s tělocvičnými čepely do kostela. Jednota za to byla rozpuštěna — pro neoprávněné prý nošení zbraně! Úpadek Sokolství byl tehdy všeobecný — v Přerově naprostý.

V letech osmdesátých

Rozmachem v letech osmdesátých nastaly lepší časy pro „Sokola“, tehdy „Tělocvičným spolkem“ zvaného, ale rozdvojení společností na Čtenářský spolek a Řemeslnicko-živnostenskou Besedu se jemu neposloužilo — zůstal při Řemeslnické Besedě a živořil, t. j. tělocvik nepěstoval, činnost jeho vyčerpána nákladnými výlety do Brna a jiných vzdálených měst, jichž se mladší členstvo účastnit nemohlo.

1890.

Obrat způsobuje ruch organizační v Čechách i na Moravě — br. Kyánek ujímá se cvičení. Jednota přijímá opět název „Sokol“, opravuje vedení přibíráním činovníků mladších, vystupuje všude s převahou činného členstva, cvičenců, borců.

1891

Po Sletu, kde vystoupily již závodní družstva přerovská, zasahuje významně „Sokol“ do organizace moravské: staví se rozhodně proti utvoření „Moravsko-slezské Obce“, navrhuje župy jako svéprávné taktické jednotky s dobrovolným podřaděním se Č. O. S. — když úředně se formální sloučení jich s C. O. S. nedosáhne.

Separatismus moravský zvítězil ještě tehdy na škodu všeho Sokolstva, ale největší škodu Moravy a Slezska — nepokračovaly — upadaly!

Inteligence tehdy ještě se straní „Sokola“, Později cvičí jako „starší družstvo zvlášť“, ale o Šibřinkách zdráhá se přispívat společensky ku zdaru, ač již dámy ze Čtenářského spolku touto zábavou nepohrdá a pilně ji připravuje národními tanci s cvičícím členstvem pospolu.

Konečně získány „Sokolu“ všechny kruhy občanstva a stavba tělocvičny stává se naléhavou.

Bylo tu Družstvo pro vystavění tělocvičny již z let osmdesátých — ale zcela nečinné, bez prostředku. Toto Družstvo dostává nové vedení a v krátce za všeobecné podpory přikročuje ku stavbě tělocvičny na „Marku“, V nové tělocvičně daří se činnosti v pravdě sokolské, jak tělocviků mužů, tak i žen, dorostu i žactva.

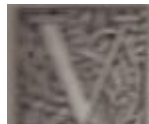
Ženský odbor „Sokola“ založen již r. 1893.

Uplynulo-li prvé čtvrtstoletí bez značnějšího užitku, pokračuje „Sokol“ v druhém aspoň v tělocviků nepřetržitě. Vychovává si cvičitelský sbor a náčelník br, J. Polame nedopouští již ochabnutí, byť i Přerov za pověstné „kliky“ svým zastupitelstvem nepřál „Sokolu“

Jest zásluhou jednoty přerovské, že konečně po 12 leté námaze slučuje se Morava s Č. O. S, organicky a dochází k úspěchům vlivem vedení pražského.

Nynější rozmach poválečný zaručuje již stálý pokrok k metě vytčené: posokolštění národa!

ST. ANDRLÍK: SOKOLSKÉ STADION.

desátém roce svého trvání, přistupuje naše jednota k vybudování trvalého cvičiště a stadionu, odpovídajícího dnešnímu rozvoji jednoty a zajišťuje si tak na dlouhou

dobu postačující letní stánek pro tělesnou výchovu mládeže, dorostu a všeho členstva. Myšlenka vybudovati stadion takových rozměrů a nákladů vlastními silami a do slavnostních oslav padesátiletí jednoty, spojených s krajským sletem, byla dosti smělá a odvážná. Nutno uvážit, že zahrada, která byla nyní proměněna ve stadion, předána byla do vlastnictví jednoty 8. ledna t. r. a s pracemi v přírodě mohlo být započato teprve v měsíci březnu, po přikoupení částic sousedních zahrad, nutných na přiměření hranic a rozšíření cvičiště. Zbývalo nám tudíž necelých 5 měsíců na vybudování cvičiště a všech objektů zde se nalézajících a děkuji zde většině mužů, žen i dorostu, která svojí vytrvalostí, pílí, obětavostí a houževnatostí umožnila dokončiti včas dílo, které slouží naší jednotě ke cti. Celková výměra zahrady i s plochami zastavenými starými budovami činí asi 11.420 m², z čehož na stadion použito bylo asi 6280 m²; zbytek zůstává jako stavební místo pro budoucí novou tělocvičnu a na zahradu mezi tělocvičnou a stadionem.

Vchod na stadion zřízen je pro obecnostvo zatím přes stavební místo budoucí tělocvičny — proti betonovému mostu přes Bečvu. Na nádvoří zřízena je hlavní alej, uzavřená slavnostní branou. Po obou stranách aleje postaveny jsou pokladny, stánky pro občerstvení a stoly s lavicemi ku odpočinku; tamtéž je informační kancelář. Alej tato vede nás ku první bráně borců, nad níž vztyčen je hudební pavilon pro 50 hudebníků. Před tímto pavilonem rozvětvuje se hlavní alej vpravo a vlevo ku ochozům. Po obou stranách pavilonu je zřízen násyp 8'50 m široký a 150 cm vysoký, svahovitě se sklánějící ke cvičišti a jsou zde zřízeny lavice pro obecnostvo.

Bránou borců vcházíme na cvičiště, jádro to celého stadionu, po jehož obou stranách umístěny jsou vyvýšené ochozy s místy k stání. Na konci cvičiště vypíná se pak hlavní tribuna, provedená ze železového betonu, se sedadly a ložemi. Ve středu tribuny jest druhá brána borců, kterou vcházíme pod sedadly do seřadiště cvičenců a do šaten pod tribunou.

Cvičiště provedeno je pro 800 cvičenců při rozstupu 185 cm. Mimo to je po obou delších stranách cvičiště ještě po jedné řadě značek pro cvičení z místa. Celkem je značek 880 rozdělených na 40 zástupů ve 22 řadách. Celková šířka je 42 m, délka 77'15 m a plocha 3240 m².

Povrch cvičiště je 211'30 m nad mořem. Cvičiště ohraničeno je na všech stranách masivním zábradlím 100 cm vysokým ze železných trubek připevněných na zděné podezdívce, čímž je obecnostvo úplně odděleno od cvičiště.

Ochozy. Po obou delších stranách cvičiště provedeny jsou ochozy 5 m široké, vyvýšené o 30 cm nad úroveň cvičiště a ve svahu provedené až ku ohradní zdi. Svah ochozů činí 75 cm. Vysypány jsou hrubým štěrkem a drobnou škvárou.

Hlavní tribuna, provedena je ze železového betonu, v půdorysu 53 m dlouhá, 13'80 m široká, stupňovitě vyvýšená, tak že nejvyšší stupeň v loži jest nad niveau cvičiště 5'40 m vyvýšen. Jednotlivé stupně jsou 23 cm vyš. a 75 cm šíř. Lavice jsou z desek, které uloženy jsou na betonových podstavcích a mohou se snadno odklízeti. Na nejvyšších stupních provedeny jsou lože po celé délce tribuny a sice tak, že střední dvě lože jsou prostornější a vyšší a nad nimi je můstek pro náčelníka, jehož podlaha je vyvýšena nad niveau cvičiště na 9'80 m. Po obou stranách těchto loží je provedeno po 9 ložích menších. Na tribunu vchází se k sedadlům a ložím šesti schodišti 120 cm. šíř. Na tribuně je 1330 sedadel a v ložích 160 míst, celkem pro 1490 osob.

Pod tribunou upraveny budou ještě oddělené šatny pro cvičící muže a ženy, pak sprchy a klosety.

Ve středu tribuny je brána borců 7 m široká.

Seřadiště je za hlavní tribunou v ploše 720 m² a je zde východ do polí.

Počet diváků : 160 míst v ložích, 1330 sedadel na hlavní tribuně, 340 sedadel na nasypané tribuně u hudebního pavilonu a 200 míst k stání, v postranních ochozech 3300 až 4150 míst k stání, v ochozech před hlavní tribunou 650 až 800 míst k stání — celkem tudíž 1830 míst k

sezení a 4150 až 5150 míst k stání. Úhrnem 6000 až 7000 diváků.

Vodovod, Z ohledu zdravotních a bezpečnostních opatření je stadion vodovodem z litých tlakových rour asfaltovaných 50 mm v průměru, který je položen středem cvičiště a zahrady až pod tribuny do šaten a sprch. Na cvičišti umístěny jsou 3 hydranty, v zahradě 1 hydrant a 1 výtokový kohout pro pitnou vodu.

Odvodnění cvičiště. K rychlému odtoku vody a vysušení cvičiště po náhlých lijácích a déle trvajících deštích provedeno je umělé odvodnění celého stadionu. Kolem cvičiště, podél podezdívky zábradlí, vydlážděny jsou rigoly z malých hranolů, v šířce 40 cm, které sbírají povrchovou vodu a svádějí do kanálových šachtic, jichž je na cvičišti 8 kusů, Šachtice tyto spojeny jsou pak cementovým potrubím 15 cm až 20 cm v průměru, svedeným do hlavního sběrače 30 cm v průměru, který připojen je na hlavní kanalizační síť městskou, Celkem je položeno 280 běž. metrů cementového potrubí, různého průměru.

Pro rychlé vysoušení cvičiště položena je pod celou plochou cvičiště síť drenážního potrubí 5 cm až 8 cm v průměru, která je svedena do kanalisace shora popsané. Celkem je položeno 380 běž. metrů drenážního potrubí.

Úprava půdy cvičiště. Po odstranění stromů a keřů z bývalé zahrady, byla odkopána v celé ploše cvičiště vrchní orná vrstva půdy průměrně na výšku asi 25 cm. Na tento základ navežena byla vrstva říčního štěrku hrubého v síle 15 cm a na to pak přišla vrstva škváry v síle 15 cm. Po uválcování tohoto podkladu nanášena byla vrchní vrstva 10 cm silná, sestávající z 55% jemně prosáté škváry lokomotivní, z 35% prosívané černé hlíny (humusu) 10% jemného zrnitého písku, Takto upravený povrch byl kropen a znova válcován až do řádného ssednutí a spojení. Na to zapuštěny byly žulové značky pro trvalé označení místa každého cvičence.

K úpravě tohoto cvičiště bylo nutno odkopati asi 800 m³ hlíny, navéztí asi 500 m³ štěrku, 3800 m³ škváry, 180 m³ humusu a 50 m³ písku,

K úpravě ochozů a cest v zahradě bylo nutno navéztí dalších asi 800 m³ štěrku, 650 m³ škváry a asi 60 m³ žlutého písku.

Náklad na tyto práce rozpočten je takto:

1, Položení vodovodu	25.000 Kč
2, Položení drenáže pod cvičištěm a kanalisace pozemku	12.000 Kč
3, Postavení ohradní zdi kol cvičiště (bez cihel a vápna)	35.000 Kč
4, Postavení zábradlí kol cvičiště i s podezdívkou	25.000 Kč
5, Postavení betonové konstrukce tribuny	320.000 Kč
6, Postavení loží na tribuně, lavice tamtéž a úprava šaten pod tribunou	50.000 Kč
7, Postavení hudebního pavilonu a zdiva u nasypané tribuny	20.000 Kč
8, Dlažba rigolů a značek na cvičišti	8.000 Kč
9, Různé jiné práce spojené s úpravou zahrady, stolů a záchodů	5.000 Kč

Úhrnný náklad 500.000 Kč

Výpočet těchto nákladů proveden byl za předpokladu, že veškeré zemní a pomocné práce, dovozy a odvozy stavebního materiálu provedeny budou zdarma, pracovními oddíly sokolskými. Veškeré cihly a vápno bylo poskytnuto zdarma příslušníky naší jednoty, Rovněž většina prací řemeslnických provedena byla členy jednoty zdarma. Na zdolání těchto prací stanovena byla členskou schůzí dne 29. března t. r. pracovní povinnost a sice taková, že každému mužskému členu uloženo bylo 50 pracovních hodin, ženám a dorostu pak 25 pracovních hodin.

V případě, že by nebylo lze této povinností dostáti, připuštěno bylo zaměnění tělesnou prací peněžitou částkou, nejméně však pro muže 200 Kč a pro ženy 100 Kč, Jak bylo této povinnosti vyhověno, vysvítá z následujícího: Do dnešního dne odpracováno bylo

muži 22,000 pracovních hodin,
ženami 9,000 pracovních hodin,
dorostem 10,000 pracovních hodin.

Dále bylo zdarma poskytnuto 1500 povozů a 400 nákladních automobilů. Na peněžitých darech — místo pracovní povinnosti — sešlo se 35,000 Kč, Při tom nelze zamlčeti, že někteří členové pracovali více hodin, než jim bylo uloženo a nejsou řídké případy, že jednotlivcem odpracováno bylo 150 hodin, ba někteří dosáhli úctyhodné číslce 300 hodin. Jedině tím umožněno bylo dokončiti ke krajskému sletu velkolepé dílo, kterým může se jednota honositi. Předáváje stavbu stadionu potřebě jednoty a v opatrování správnímu výboru jednoty, přeji si z plna srdce, aby jednota sílila a mohutněla ku prospěchu našeho národa a byla mohutnou oporou našemu mladému státu Československému.

JUC. J. DURDÍK: ŽUPA KRATOCHVÍLOVA.

čas hojí staré rány, dovede rozprášiti vzpomínky na lidi dobré vůle, na skutky bohatýrské či skutky milosrdenství. Čas zhojí zlo, zahladí i dobro a stává se tak často, že o tom, co dnes víří hladinu života, za čím se točí směr dneška — již neví zítřek. Jsou však činy. jichž nelze zapomínati a jež nutno zachovati pro příklad v paměti i těm, kteří po nás přijdou. Jsou příklady sebeobětavostí, lásky k národu, lásky k ídei, jež nelze v zapomnění uvrci.

Naše jednota má takovou povinnost uchovati v paměti pro vždy příklad pravé sokolské výchovy. Jméno Slávka Kratochvíla nutně musí býti spojováno se vzorem sokolské myšlenky, se vzorem sokolského sebeobětování. Aby se tak stalo, přejala župa středomoravská jméno našeho člena, národního mučedníka Slávka Kratochvíla.

Co jest tím vyjádřeno? To, co skutečně znamená jeho smrt. Poprava Slávka Kratochvíla v Moravské Ostravě nebyla jednou z těch četných ukázek násilí, nýbrž měla svůj zvláštní význam.

Koho se bála od vždy rakouská hierarchie i byrokracie? Českého Sokola. A koho, že to nyní dostala do svých spárů rakouská válečná justice? Českého Sokola. Byl to Slávek Kratochvíl.

Slávek Kratochvíl v tom momentě přestal býti fysickou osobou pro válečný soud — ale také pro idee sokolské. Stal se celkem, representoval celou tu velikou sokolskou rodinu. A souzen nebyl jako Slávek Kratochvíl, nýbrž jako Sokol za Sokolstvo, Kratochvílem chtěli odstřeliti a domnívali se, že odstřelili na vždy — Sokolstvo, tak asi jako později zamýšleným usmrcením Kramáře chtěli usmrtiti český národ.

Souddili tedy v osobě Kratochvílově české Sokolstvo. Rozsudek měl býti výstrahou jiným a hlavně pyšným gestem, že není více Sokolstva, že není více třeba se ho obávati, poněvadž bude bez pardonu popravováno ... Viz — Slávek Kratochvíl , , .

A Slávkem stálo před soudním forem celé Sokolstvo. Na něho se hledělo, jak se zachová. A Slávek nezklamal. Byl přímý, mluvil pravdu, n e z a p ř e l. Řekl, co myslel, i když věděl, že následovat bude ztráta života. To působilo. Česká povaha, sokolský duch, věrný právům, věrný národní myšlence triumfoval, i když tělo bylo zabito.

Slávek Kratochvíl upozornil svojí smrtí, že v lidu žije nezkalená touha po pomstě a odvetě , , , Působil na Masaryka, působil v zahraničí. Smrt Slávka Kratochvíla byla signálem našeho odboje. Jeho jméno, jeho poprava rozdmýchovala oheň toho nadšení, za něž on umíral. Proto jeho význam není osobní, jest celkový. Jeho smrt znamená vítězství sokolské myšlenky v těch právě dobách, kdy to bylo nejméně očekáváno.

Slávek Kratochvíl jest mezníkem v dějinách českého odboje a zasluhuje proto, aby památka na něho byla nehynoucí.

Aby se tak stalo, převzala župa Středomoravská název župy Kratochvílovy, Tak jeho jméno vede část Sokolstva, za něž všechno on umíral, aby tím dokázal, že ono žije a bude žít ...

VÁCLAV KALMUS:
**Z MÝCH PAMĚTÍ O VZNIKU A ZÁNIKU „VZDĚL. TĚLOCVIČNÉHO SPOLKU
PANÍ A DÍVEK PŘEROVSKÝCH**

roce 1892 byly v Přerově konány velké přípravy na národopisnou, uměleckou a průmyslovou výstavu. Tehdy jsem se starostovi „Sokola“ Floriánu Oščádalovi, který byl současně členem výstavního výboru, svěřil důvěrně, že se zabývám myšlenkou, navrhnouti výboru „Sokola“, aby jednota naše založila ženský tělocvičný odbor, a že bych rád, aby při otevření výstavy ženy vystoupily veřejně v krojích, Oščádal souhlasil, ale podotkl, že neví, nenarazím-li na odpor. Dotázal jsem se v souhlasu s Oščádalem, zda mohu se postarati o několik děvčat, které by si pořídily stejnokroj Sokolek, jimž by výstavní výbor přidělil nějakou funkci a které by při oné příležitosti mohly jako Sokolky vystoupiti. Starosta mi slíbil, že ještě téhož dne přednese návrh výstavnímu výboru. Druhý den mně sdělil, že návrh byl přijat a že Sokolkám přiděleno prodávání losů věcné loterie. Obešel jsem několik známých rodin, jimž jsem vysvětlil, co zamýšlím a zároveň je požádal, aby dovolily jejich dcerám se účastniti. Rodiče svolili, děvčata si sjednala kroje dle předloženého návrhu, tak že při otevření výstavy vystoupila v plné parádě. Úsudek obecnstva byl příznivý, Sokolky se líbily.

Výstava byla rozdělena takto: Národopisná byla umístěna v obecných školách na Komenského třídě, umělecká a průmyslová v gymnasiu a část průmyslové na výstavišti. Spolku „Vlasta“ bylo přiděleno prodávání losů v národopisném oddělení a „Sokolu“ v oddělení uměleckém a průmyslovém. Poněvadž členové „Sokola“ měli udržovati na výstavišti pořádek a dozor, vzal jsem si jednoměsíční dovolenou a mohl pak sledovati práci Sokolek. Sokolky se činily. Každému, kdo přišel na výstavu, nabídlý los, nikoho nepustily, dokud si losu nekoupil. Protože se dobře uplatnily, byly od výboru brzy pochváleny za svou přičinlivost. Za to však nevrzily na ně členky „Vlasty“, tak že přišly si mně stěžovati. Členky „Vlasty“ totiž jim zakázaly v národopisném oddělení losy prodávati. Žádal jsem br. Oščádala, aby zakročil ve výstavním výboru. Výstava se kvapem chýlila ke konci a také k naší lítosti byla konečně uzavřena. Zůstaly nám milé vzpomínky na ní, jež tvořily kus našeho prožitého mládí.

Účast Sokolek na zdaru výstavy vystihl br. Leopold Mohapl při rozchodu výstavního výboru slovy: „Děkuji vám pánové, kteří jste se o zdar výstavy přičinili, i súčasněným spolkům a Sokolkám, které se dobře osvědčily. Ty prodaly nejvíce losů, za což mohou jíti na deset roků spáti. Budeme-li výstavu pořádati, mohou zase pomoci a my je s radostí mezi sebou uvidíme.“ Sokolky jsem nenechal spáti, nýbrž pomalu se připravoval dále na založení ženského tělocvičného odboru.

Přikvapil rok 1894. Žádal jsem br. Oščádala, aby mně uvědomil o schůzi správního výboru „Sokola“ a podotkl jsem, že bych se rád do výboru dostavil. Za několik dní mne sdělil, že se koná mimořádná schůze výboru. Když jsem navrhl, aby naše jednota založila ženský tělocvičný odbor, narazil jsem na velké neporozumění. Celý výbor odporoval. Poněvadž byla pokročilá doba noční, řekl Dr. Kryška: „Víš co, bratře Václave, nechme to do příštího výboru. Jest dnes pozdě a seděli bychom do dvanácti hodin.“ Za měsíc bylo to zase tak, protáhli výbor úmyslně, aby nedošlo k projednání této záležitosti. Tak to dělali čtyři měsíce, aby se mně to omrzelo a já toho nechal, V duchu však jsem si myslel, že musím vykonati, co jsem si umínil! Jak byl zase výbor svolán, tak jsem se také dostavil a před zahájením jsem žádal, aby tentokrát výbor onu záležitost projednal bez jakýchkoli dalších odkladů. Po krátkém jednání přišel jsem konečně se svým návrhem na řadu, K slovu přihlásil se Dr. Kryška a pravil:

„Bratře Václave! Ve stanovách nemáme zmínky o tom, že máme čí můžeme zakládati ženské tělocvičné odbory a pak i myslím, že ženám nepatří tělocvik, že ženám patří vařečka." Na to jsem odpověděl: „Bratří, já zase jinak na tělocvik žen pohlížím, než br. Kryška a to ze stanoviska sokolského a vlasteneckého. Není správné naše ženy odsuzovati jen pouze k vařečce, ale je nutno také zasvěcovat je do jiných, vznešenějších úkolů. Co nám to pomůže a celému národu, když Sokolstvo se bude starat o tělesnou a duševní výchovu mužů a tělesná i duševní výchova žen když bude zanedbávána? Náš národ potřebuje ženy zdravé a uvědomělé sokolsky i vlastenecky. Ženy jsou vychovatelky a matky budoucích pokolení národa a proto jest jim třeba, aby se vžily do myšlenek našich zakladatelů." Dr. Kryška na to odpověděl: „Když to tak myslíš, založ ten spolek sám, ale samostatný. A když bude třeba, v každém ohledu budeme tě podporovati." Souhlasil jsem, ale žádal o protokolování slibu. Když mi bylo vyhověno, končil jsem slovy: „Bratří, to si pamatujte, že přijde doba, kdy Česká Obec Sokolská bude nařizovati jednotám zakládám tělocvičných ženských odborů."

Následujícího dne jsem si vyžádal od náčelnice tělocvičného spolku paní a dívek pražských stanovy s podotknutím, že chci podobný spolek založiti v Přerově, Za týden jsem stanovy obdržel s dopisem, v němž mi přáli mnoho zdaru a že je těší, že na sesterské Moravěnce se vyskytl bratr, který má porozumění pro ženy doposud odstrkované a zne-uznávané. Opsané a opravené stanovy jsem 16. září 1894 podal na hejtmanství. Za čtyři neděle byly mi vráceny s podotknutím, že jisté odstavce jsou nezákonné. Nevyhovující části jsem tedy pozměnil a 30. listopadu podal stanovy znovu. Počátkem ledna 1895 byly mi vráceny opět, neboť pan referent na místodržitelství opět tam našel „chlup". Trochu jsem se rozčlilil, trochu jsem byl duševně znaven, proto jsem si popřál klidu, abych načerpal čerstvých sil k další práci. 15. března 1895 jsem znovu začal. Rozhodl jsem se dáti je vypracovati advokátovi, doufaje ve šťastnější výsledek. Přišel jsem k dr. Matoušovi a žádal ho, aby vypracované stanovy sám podal. Asi za týden vzkázala mi pí. Gregrová, jedna ze dvou podepsaných na stanovách, abych tam hned přišel. Chvátal jsem se zvědavostí, co se stalo. A brzy jsem viděl, Spustila na mne, abych jí už dal svatý pokoj s tím mojí spolkem, že ona se nedá zbytečně pokutovati a podobně. Až vše pověděla, co měla na srdci, požádal jsem ji, aby se již nerozčilovala a řekla mi, co se vlastně stalo. Podala mně lejstro do ruky se slovy: „Tady to máte," Teprv jsem poznal, že stanovy nebyly kolkovány a proto podepsané byly pokutovány. — „No", pravím. „to není nic zlého, nic si z toho nedělejte, já všecko vyřídím a pokutu zaplatím." Po vysvětlení rozešli jsme se v dobrém, tak že obě paní - - Gregrová a Ratibořská — se mně uvolily na stanovy se podepsati. U dr. Matouše jsem se dozvěděl, že solicator opomenul stanovy okolkovat. Doktor slíbil vzít si vše sám na starost a ubezpečoval mne příznivým vyřízením.

Rozhodnutí toto přišlo 16. listopadu a proto jsem svolal ustavující valnou hromadu na 15. prosince, která se konala u pí. Zdařilové v bytě za přítomnosti 12 členek a mojí. Byl jsem zvolen rádcem výboru při řízení schůzí a vedení spolku, v němž jsem do r. 1898 setrval. Toho roku, byv jedenkrát zaneprázdněn, nesúčastnil jsem se výborové schůze, A poněvadž jsem se stal některým členkám výboru nepříjemným, naléhaje na přesné dodržování programu, bylo využito mojí nepřítomnosti a odhlasováno povolání br. J. Polameho rádcem. Některé z členek výboru nesouhlasily s podobným jednáním a chtěly z výboru se poděkovati. Když jsem jim řekl, že funkce spolkové nejsou dědičným trůnem a přemlouval je, aby na svých místech setrvaly, poslechly, vidouce, že budu se těšiti i tak ze zdaru a rozkvětu spolku.

Musím vzpomenouti také pátera Ignáce Zavřela, nynějšího faráře na odpočinku, jenž dozvěděl se, že některá děvčata z klášterní školy chodí do tělocviku „Sokola", nechal si je zavolati a pravil jim: „Děťátka, co jste to udělala? Dověděl jsem se, že chodíte cvičiti do „Sokola". Máte za to veliký hřích, že zbytečně lámete svoje těla. Víte, že panenka Maria nad vámi pláče? Budu s rodiči vašimi mluvit, aby vás do tělocviku neposílali." Děvčata přišla si mně stěžovati v obavě, že rodiče pátera uposlechnou a nebudou mocí do tělocviku choditi. Já jsem je upokojil, promluvil s rodiči v jejich prospěch a děvčata byla spokojena. Orlice dnes

chodí také do cvičení a panenka Maria již nepláče.

Roku 1903 přistoupil spolek ku Středomoravské župě sokolské s příspěvkem 20 h za členku. Během asi dvou let příspěvek ten zvýšen na 1 K, čímž spolku vznikly výlohy, kterých vůbec platiti nebylo možno. Vyjednávání se župou nevedlo k žádnému cíli, s místní jednotou nemohly dohodnutí docílit, také stálé zákazy místní školní rady dětem školním v Sokolovně cvičiti, donutily spolek ku vystoupení ze župy a odloučení od místní jednoty.

Na podzim roku 1906 zřízen ženský odbor „Sokola“, který prohlásil zároveň, že členky odboru nesmí býti členy „protichůdného“ spolku. Spolek byl bojkotován a vtisknuta mu pečeť klerikalismu. Zřízením odboru vystoupilo 45 členek. Místnosti spolkové přeloženy do akc. pivovaru za roční náhradu 40 K, Cvičenky cvičily dvakrát týdně v tělocvičně měšťanských škol pod vedením Lud. Poláška.

Poněvadž spolek během doby neměl kde cvičit, dle stanov nemohl svůj úkol a povinnosti konat a byl nucen svolati mimořádnou valnou hromadu, která se konala 21. července 1909, na které se usnesly členky změnití stanovy na „Vzdělávací spolek Božena Němcová“.

Doporučujeme následující firmy; (Místo insertů)

Ed. Kokora a spol., továrna na stroje v Přerově

Zdráhal Adolf, výroba a nálev lihovin v Přerově, Velká Dlážka

Jan Dohnálek, obchod lahůdkami a vinárna v Přerově, Riegrova úl, 1455

J, Pauček, parní pekárna v Přerově, Komenského tř. 21

Okresní záložna v Přerově, Palackého tř. 16

St. Jícha, obchod koloniální v Přerově, Komenského tř, 21

Rudolf Přidal, velkoobchod železem v Přerově, Mostní úl,

A, Petříček, elektrotechnický závod v Přerově

Vojtěch Netopil, velkoobchod železem v Přerově, Masarykovo nám,

Št. Zacharová, obchod módním zbožím v Přerově, Masarykovo nám.

Restaurace akc. pivovaru v Přerově, Komenského tř, Jan Vychodil, mužská oděvna v Přerově, Blahoslavova úl, 4

B, Struška, cukrářství v Přerově, Mostní úl,

R, Komínek, mědíkovectví v Přerově, Cechová úl.

Anna Svozilová, prodej čepic a kožešin v Přerově, Wilsonova tř,

Met, Gajdůšek, pojišťovací kancelář v Přerově, úl. Boženy Němcové

M, Roháčkova, obchod smíšeným zbožím v Přerově, Škodová úl, 9.

Jos, Náprstek, holič a divadelní vlásenkář v Přerově, Mostní úl.

„Merkur“, papírnictví v Přerově, Masarykovo nám.

Oldřich Netopil, velkoobchod starým materiálem v Přerově, Zelátovská 9 L. Červinka, klempířství v Přerově, Havlíčkova úl.